

УДК 338.43:339.9(477:4)
JEL Classification: Q18, Q01, O33

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.2.20>

Волощук Ю.О.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5629-9502>,

Волощук В.Р.,
д-р екон. наук, доцент, асистент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0041-4134>,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НОВОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО БАУХАУСУ: БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ

Voloshchuk Yu.O.,
dr.sc.(econ.), professor, professor at the department
of economy, entrepreneurship, trade and exchange activities,
Voloshchuk V.R.,
dr.sc.(econ.), assoc. prof., assistant at the department
of management and public administration,
HEI "Podillia State University", Kamianets-Podilskyi

STRATEGIC GUIDELINES FOR THE RECONSTRUCTION OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE NEW EUROPEAN BAUGAUS: CONTINUITY OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND INNOVATION ECOSYSTEMS

Постановка проблеми. У сучасних умовах стратегія ефективного розвитку національних економічних систем дедалі тісніше пов'язується з лідерством у сфері наукових досліджень і розробок, генерацією нових ідей, впровадженням високих технологій виробництва та створенням інноваційних продуктів. Безперервність розвитку досконалої науки та інноваційних екосистем виступає не лише рушієм динамічного економічного зростання і досягнення стратегічного успіху, але й важливим інструментом забезпечення державної безпеки, збереження суверенітету і підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному вимірі.

Для України надзвичайно важливо не призупиняти науковий розвиток, зокрема в умовах війни, оскільки наука відіграє ключову роль не лише у зміцненні, але й у подальшому відновленні держави. В сучасних реаліях недостатньо лише нарощувати силу, необхідною є також інтелектуальна мобілізація та прояв інноваційного мислення. У цьому контексті наукові дослідження та розвиток інновацій стають критично важливими чинниками, що забезпечують стійкість України та її конкурентоспроможність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Європі функціонує єдиний інноваційний простір досліджень та інновацій «Горизонт Європа» [1]. Однак необхідно ще більше прискорити трансформацію промислових ланцюгів створення вартості в забудованому середовищі, щоб підвищити циркулярність та кліматичну нейтральність [2].

Проблематика розвитку науки в Україні та світі привертає увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників. Зокрема, М. Кизима, В. Хаустова та О. Решетняк аналізують пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні [3]. В. Хаустова, О. Решетняк, В. Зінченко та М. Криванич основну увагу зосередили на ключових проблемах функціонування освіти та науки в умовах глобалізації [4]. М. Шишкіна та О. Пінчук досліджують аспекти наукового розвитку в контексті інтеграції української освіти до європейського простору [5]. Основні виклики вищої освіти в умовах воєнного стану та шляхи їх подолання у сфері розкриті у публікаціях С. Сідлецького та А. Шандар [6], Л. Оршанського,

І. Нищак, Я. Матвісів та М. Юрків [7]. Варто зауважити, що внаслідок повномасштабної війни відбулися суттєві зміни у пріоритетах наукового розвитку [8].

Питання формування інтегрованих екосистем аграрного підприємництва шляхом взаємодії, обміну активами, інформацією та ресурсами як платформи для координації діяльності всіх зацікавлених сторін в умовах розмивання традиційних міжсекторальних меж досліджуються у роботах К. Волощук та В. Волощук [9; 10]. Значна увага також приділяється актуальності створення таких екосистем як інструменту стимулювання інновацій, розвитку інтелектуальної власності та креативного потенціалу, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіональної економіки. Інноваційні екосистеми розглядаються як джерело економічних, соціальних і фінансових вигод, що, зокрема, відображено в аналітичних матеріалах ІР офісу України [11].

Українська наукова спільнота зазнала серйозних викликів унаслідок повномасштабної війни, розв'язаної російською федерацією проти України. Серед основних проблем – руйнування інфраструктури, примусове переміщення, втрата безпечного середовища для життя та неможливість продовження наукової діяльності. У відповідь на ці виклики міжнародна спільнота пропонує підтримку у формі грантів, стипендій і спільних проєктів. З огляду на динамічні зміни у світі, методи і теорії, що були актуальними раніше, швидко втрачають свою ефективність. Постійна поява нових викликів – технологічних, медичних, соціальних – зумовлює необхідність безперервного проведення наукових досліджень [12]. Таким чином, особливої актуальності набуває визначення стратегічних орієнтирів відновлення України в контексті Нового Європейського Баухаусу як простору розвитку науки та інновацій.

Постановка завдання. Мета статті полягає в систематизації змістових пріоритетів та визначенні стратегічних орієнтирів відновлення України в контексті ідей Нового Європейського Баухаусу, як простору розвитку досконалої науки та інноваційних екосистем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Європейська Комісія затвердила другий стратегічний план програми «Горизонт Європа», що охоплює заключний трирічний період (2025–2027 роки). Документ також містить аналітичний огляд результатів діяльності Місій Європейського Союзу за перші роки їх реалізації. Одним із нововведень стратегічного плану є впровадження механізму Нового Європейського Баухаусу (NEB) – інноваційної ініціативи, що має на меті об'єднання громадян, органів місцевого самоврядування, експертного середовища, бізнесу, університетів та інших інституцій задля спільного переосмислення та впровадження принципів сталого, інклюзивного способу життя як у межах ЄС, так і поза його межами.

Враховуючи міждисциплінарний характер Нового Європейського Баухаусу та його науково-дослідну й інноваційну складову, передбачено інтеграцію NEB як міжкластерного елементу в робочі програми рамкової програми «Горизонт Європа» на період 2025–2027 рр. Цей дослідницько-інноваційний компонент буде посилено за рахунок впроваджуваних складових, що реалізовуватимуться шляхом синергії з іншими програмами Європейського Союзу. Сукупність обох напрямів формує так званий «Механізм NEB».

У Стратегічному плані приділено увагу низці ключових аспектів, зокрема, забезпеченню балансу між дослідженнями та інноваціями, а також інтеграції соціальних і гуманітарних наук. Щодо першого аспекту, план передбачає забезпечення підтримки дослідницької діяльності на всіх рівнях зрілості та технологічної готовності: від фундаментальних досліджень і генерування нових знань до інновацій, демонстраційних ініціатив та заходів з початкового впровадження, включно з модельними регіонами, «живими лабораторіями» та «маяками». Крім того, документ містить зобов'язання щодо посилення підтримки спільних наукових проєктів, які перебувають на ранніх стадіях розвитку та мають низький рівень технологічної готовності.

Європейський Союз продовжує рух у напрямі досягнення своїх стратегічних цілей, зокрема: досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року; зниження чистих викидів парникових газів на 55 % до 2030 року; забезпечення переходу до циркулярної економіки та збереження біорізноманіття.

У цьому контексті Новий Європейський Баухаус протягом останніх трьох років посідає важливе місце в реалізації екологічного переходу, поєднуючи засади інклюзивності, сталого розвитку, культури та мистецтва як інструменти впливу на трансформаційні процеси.

NEB є інноваційним рухом, що зосереджений на трансформації забудованого середовища шляхом залучення широкого кола зацікавлених сторін: громадськості, академічних і дослідницьких установ, муніципалітетів, органів державної влади різного рівня, архітекторів, митців, громадських організацій та бізнесу. Його мета полягає у сприянні впровадженню трансформаційних інновацій на підтримку цілей Європейського зеленого курсу.

У контексті реалізації програми «Горизонт Європа» NEB визначено як міжкластерний напрям, що охоплює ключові складові досліджень та інновацій. Перший із них – це циркулярні та регенеративні підходи до будівельної екосистеми. Цей компонент спрямований на перехід від лінійної моделі розвитку до моделі, заснованої на принципах циркулярності та регенерації, з акцентом на використанні інноваційних матеріалів і продуктів (зокрема, повторного використання, переробки, альтернативного постачання та використання побічних матеріалів), а також на впровадженні відповідних методів проєктування і будівництва (наприклад, створення забудованого середовища як

поглинача вуглецю, деконструктивне проектування, модульність, застосування систем штучного інтелекту у проектних рішеннях). Важливим елементом є також інтеграція аспектів мистецтва, архітектури та дизайну. Зазначені трансформації передбачають урахування соціальної складової, включно з можливістю їх застосування у сфері соціального та доступного житла.

Наступним є напрям поєднання зеленої трансформації, соціальної інклюзії та місцевої демократії. Цей компонент досліджень та інновацій спрямований на розкриття потенціалу соціальних та гуманітарних наук, мистецтва, культури та дизайну для подальшого дослідження та експериментів з трансформаційним потенціалом партисипативних практик та моделей управління, які збалансовують державні та приватні інтереси. Він також зміцнить демократичні цінності та інклюзію шляхом залучення громад до проектування громадських просторів та спільних благ, що призведе до ширшого суспільного сприйняття необхідних зелених, цифрових та соціальних переходів.

Інноваційне фінансування та моделі фінансування в забудованому середовищі, як компонент досліджень та інновацій досліджує підприємницьку діяльність та інноваційні моделі фінансування, включаючи циркулярні бізнес-моделі, які зм'якшують сприйнятий ризик, пов'язаний з рішеннями в забудованому середовищі на підтримку цілей NEB.

Робоча програма Спільного дослідницького центру (JRC), як служби науки та знань Європейської комісії, підтримує пріоритети європейської політики. Вона допомагатиме реалізувати ключові стратегічні орієнтири для досліджень та інновацій, генеруючи знання та посилюючи очікуваний вплив. JRC надаватиме конкретну підтримку, шляхом передавання даних та аналізу для розробки політики ЄС та програм інвестицій у дослідження та інновації, щоб максимізувати вплив, на який спрямована програма «Горизонт Європа».

Застосовуючи підхід «знизу вгору», напрямок I «Передова наука» підтримує і фінансує новаторські дослідження та проривні наукові ідеї (Європейська дослідницька рада (ERC)), об'єднує найкращих дослідників з Європи та за її межами, фінансуючи, підтримуючи та навчаючи людей (Дії Марії Склодовської-Кюрі (MSCA)) та забезпечуючи доступ до дослідницької інфраструктури найвищого рівня.

Проекти грантоотримувачів ERC відбираються за єдиним критерієм наукової досконалості. ERC забезпечує довгострокове фінансування новаторських, високоризикованих досліджень з високим рівнем прибутку, які розширюють межі знань. Це зміцнює наукову та технологічну базу Європейського дослідницького простору (ЄДП) і забезпечує орієнтир для підвищення загальної якості європейських досліджень та довгострокової соціальної та економічної стійкості ЄС. Результати досліджень, що фінансуються ЄДП, можуть бути використані для стратегічних дослідницьких та інноваційних проектів (II напрям) або для інноваційних дій у рамках III напрямку. Вони також можуть бути використані в частині «Розширення участі та зміцнення Європейського дослідницького простору», зокрема в контексті ініціатив передового досвіду.

Дослідницькі інфраструктури (ДІ) розширюють можливості дослідників у Європі, підтримуючи та оптимізуючи інтегровану екосистему стійких, доступних національних та загальноєвропейських дослідницьких інфраструктур світового класу. Вони задовольняють усі потреби користувачів, від створення фундаментальних знань до розвитку технологій, і підтримують розвиток інтегрованого цифрового середовища для практики відкритої науки.

Напрямок III «Інноваційна Європа» допомагає покращити умови для процвітання новаторів на всіх рівнях управління (через Європейські інноваційні екосистеми (англ. EIE)), підтримує розвиток інновацій для вирішення стратегічних викликів ЄС, таких як зелений та цифровий перехід, зміцнює технологічний суверенітет ЄС, особливо в галузі глибоких технологій та проривних інновацій (через Європейську інноваційну раду). Він також сприяє розвитку інновацій та підприємництва, шляхом удосконалення освіти та навичок, а також пропонує інноваційні рішення для глобальних викликів на ринку.

Європейський інститут інновацій та технологій (англ. EIT) є однією з програм, що лежать в основі Регламенту про Платформу стратегічних технологій для Європи (STEP). STEP сприяє гнучкості існуючих програм ЄС для зміцнення європейського суверенітету та безпеки, підтримуючи розробку та виробництво критично важливих технологій у трьох стратегічних секторах: чисті технології, біотехнології, цифрові та глибокі технології.

Загальна мета Європейського інституту інновацій та технологій (ЄІТ) полягає в тому, щоб допомогти розвинути інноваційний потенціал Європи. У 2025–2027 роках ЄІТ продовжуватиме підтримувати свої Спільноти знань та інновацій (ЄІС) для зміцнення інноваційних екосистем та заохочення інновацій і підприємництва шляхом розвитку відповідних навичок як окремих осіб, так і організацій загалом. Підвищення кваліфікації тих, хто працює в галузі досліджень та інновацій, своєю чергою, має допомогти вивести на ринок нові рішення для глобальних викликів.

ЄІТ доповнює дії другого рівня програми «Горизонт Європа», об'єднуючи відмінні організації з бізнесу, освіти та досліджень («трикутник знань») для формування стійких, відкритих та динамічних партнерств. Ці партнерства (EIT KIC) допомагають створювати новітні рішення та технології для зеленого та цифрового переходу, а також для більш стійкої, конкурентоспроможної, інклюзивної та демократичної Європи.

ЄІТ продовжуватиме надавати підтримку II напрямку «Глобальні виклики та європейська промислова конкурентоспроможність» програми «Горизонт Європа», зокрема, для впровадження інновацій на системному рівні, вздовж усього ланцюжка створення вартості: від освіти до виведення на ринок і подальшого впливу на суспільство. У 2025–2027 роках ЄІТ КІС продовжуватимуть робити внесок у відповідні місії, тематичні кластери та розвиток інших європейських партнерств, підтримуючи заходи та надаючи послуги, що стимулюють передачу технологій та прискорюють комерціалізацію у відповідних сферах. ЄІТ КІС забезпечують сприятливе середовище для малих, швидкозростаючих та інноваційних компаній і допомагають їм створювати нові бізнес-можливості та/або перевіряти та масштабувати свою ціннісну пропозицію.

Європейські інноваційні екосистеми передбачають подальші заходи для підтримки експериментальних підходів до регулювання, зокрема, через створення регуляторних «пісочниць», випробувальних майданчиків і живих лабораторій, а також сприяє розвитку інноваційних закупівель, у тому числі на підтримку національних ініціатив зі схожими цілями. ЕІЕ створить більш взаємопов'язані та ефективні інноваційні екосистеми для підтримки розширення компаній, заохочення інновацій та стимулювання співпраці між національними, регіональними та місцевими інноваційними учасниками. Таким чином, координація політики та мережева діяльність Форуму Європейської інноваційної ради (англ. EIC), зв'язки між діяльністю зазначених організацій, а також між іншими напрямками програми «Горизонт Європа» буде використано. Це включає інструмент Міжрегіональних інвестицій в інновації (І3) Європейського фонду регіонального розвитку в рамках політики згуртування та регіональні стратегії розумної спеціалізації.

Інвестиційний фонд розвитку (ЕІЕ) підтримує Новий європейський інноваційний порядок денний. Зокрема, він допомагає національним та регіональним органам влади зміцнити та пов'язати свої інноваційні екосистеми, підтримуючи спільні міжрегіональні інноваційні програми відповідно до ключових стратегічних орієнтирів. Він спрямований на забезпечення інклюзивності інноваційних екосистем, підтримуючи соціальні та технологічні інновації і новаторів, а також недостатньо представлені групи. Ці ініціативи будуть спеціально спрямовані на вирішення найактуальніших глобальних проблем, викладених у Новому європейському інноваційному порядку денному. Він продовжуватиме підтримувати Європейське партнерство з питань інноваційних малих та середніх підприємств (МСП) з його цілями покращення передачі знань та доступу до фінансування для інноваційних європейських МСП, допомоги їм у доступі до міжнародних ринків. Крім того, ЕІЕ зміцнить співпрацю з іншими ініціативами ЄС, що зосереджені на інноваціях, такими як Startup Europe, спільнота GovTech, центри цифрових інновацій або мережа Enterprise Europe Network, сприятиме розробці консультативних інструментів, що підвищують інноваційний потенціал та потенціал компаній.

Четвертий елемент Програми «Горизонт Європа «Розширення участі та зміцнення європейського дослідницького простору» (англ. WIDERA) підтримує ключові стратегічні орієнтири програми, нарощуючи потенціал Європи в галузі досліджень та інновацій для вирішення глобальних викликів та підвищення її майбутньої конкурентоспроможності. Програма підтримує подальше впровадження та поширення спільних цінностей та принципів ЄС, таких як етика та доброчесність у дослідженнях, свобода наукових досліджень, суспільна відповідальність, рівні можливості, різноманітність та інклюзивність. Частина розширення є інструментом програми «Горизонт Європа», який допомагає зменшити розрив у результатах досліджень та інновацій між країнами та сприяє системним реформам і трансформаціям, зокрема шляхом передбачення та міжгалузевої співпраці.

Розбіжності між країнами, що лідирують та відстають у сфері досліджень та інновацій, слід згладжувати за допомогою структурних реформ та політики, спрямованих на підвищення привабливості дослідницької кар'єри, інтернаціоналізації, ефективності управління та керівництва науково-дослідними установами або узгодження діяльності з ініціативами ЄС тощо.

Завдяки розвитку «осередків досконалості», як складової політики ЕІЕ та ЄІТ, та їх поєднанню з ширшими екосистемами, цей компонент допоможе країнам з менш розвиненими системами досліджень та інновацій модернізувати свої системи та ефективність досліджень та інновацій, що дозволить ЄС піднятися на новий рівень. У 2025–2027 роках частина буде спрямована на більшу: інклюзивність; розвиток потенціалу досліджень та інновацій; та стійкість дій. Це буде реалізовано шляхом збалансованого поєднання перевірених та впровадження нових дій.

Україна продовжує демонструвати стійкість у захисті своєї незалежності в умовах збройної агресії, що забезпечується героїчним опором Збройних Сил та всього українського народу, а також завдяки потужній підтримці європейських партнерів. Попри складні обставини, держава не лише зберігає стійкість, але й послідовно реалізує кроки з відновлення та розвитку національної економіки, впевнено просуваючись у напрямі набуття членства в ЄС.

Урсула фон дер Ляєн, президентка Єврокомісії підкреслила: «Ми відбудуємо Україну. Ми зобов'язані це зробити – і ми це зробимо». У цьому контексті планується проведення серії вебінарів, спрямованих на задоволення актуальних потреб українських територіальних громад. Метою цієї ініціативи є трансформація руйнувань, спричинених війною, у можливості для створення сталого та

безпечного майбутнього України. Визначено політичні засади нарощування потенціалу, а також три додаткові модулі, присвячені ключовим аспектам процесу відбудови.

Модуль 1 передбачає представлення можливих моделей співпраці між різними учасниками процесу відбудови громад, а також шляхів забезпечення інклюзивності цього процесу. Особлива увага приділятиметься вивченню найкращих практик у сфері оцінювання та розподілу ресурсів, механізмів залучення громадськості до прийняття рішень і доступних фінансових інструментів.

Модуль 2 буде присвячено аналізу можливостей для сталого та інклюзивного відновлення України. Розглядатимуться шляхи інтеграції принципів циркулярної економіки у післявоєнні стратегії розвитку, включаючи впровадження розумних децентралізованих систем, автономних енергетичних рішень і технологій хімічного або фізичного відновлення матеріалів.

Модуль 3 зосередиться на проблематиці нестачі доступного житла та загальному стані забезпечення житлом в Україні. У межах модуля аналізуватимуться різні моделі організації житла, потенційні функції місцевих громад у його управлінні, взаємозв'язки між житловим сектором та іншими сферами, зокрема соціальним захистом і міським плануванням.

На основі результатів перших трьох модулів Європейська Комісія спільно з українськими партнерами здійснить подальший аналіз потреб та сформує додаткові заходи, спрямовані на ефективну відбудову з урахуванням цінностей і підходів спільноти Нового Європейського Баухауса [13].

Уряд України визначає стратегічний розвиток держави до 2030 року шляхом побудови економіки, в якій інновації виступають ключовим чинником економічного зростання та національної безпеки. Сфера інтелектуальної власності розглядається як невід'ємна складова державної політики, економічної діяльності, культурного та соціального розвитку, що розвивається відповідно до курсу, окресленого органами державної влади.

Динаміка реєстрації результатів науково-дослідних робіт представлено на рис. 1, який ілюструє дані в Україні і відображає тенденції у сфері захисту об'єктів інтелектуальної власності за останні роки.

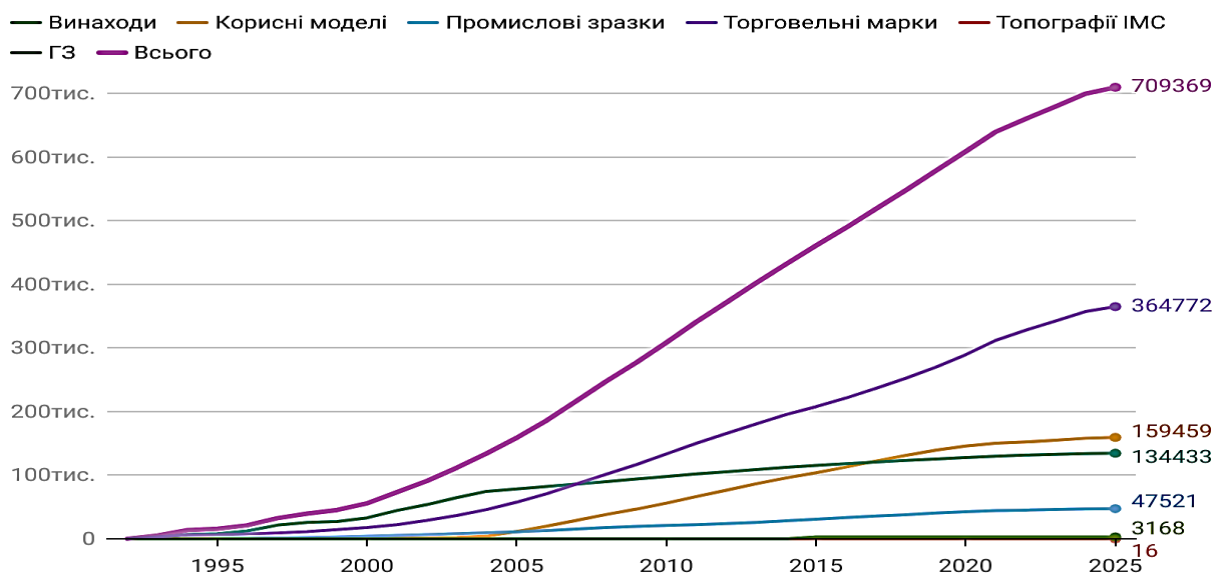

Рис. 1. Динаміка реєстрації результатів науково-дослідних робіт

Джерело: [14]

Дані, представлені на рис. 1, свідчать про значне зростання кількості зареєстрованих торговельних марок і корисних моделей, тоді як темпи зростання кількості винаходів і промислових зразків залишаються помірними. Найменша активність спостерігається у сфері реєстрації топографій інтегральних мікросхем.

В умовах глобальних викликів та тенденцій акцентується увага на розширенні міжнародного співробітництва України у сфері інтелектуальної власності, цифровізації діяльності ІР офісу, підвищенні орієнтованості на користувача та активній комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Зазначені зусилля вже сприяють зростанню кількості реєстрацій торговельних марок, корисних моделей, винаходів і промислових зразків.

Одним із перспективних підходів до розвитку інноваційної інфраструктури є створення регіональних інноваційних хабів, в межах інноваційних екосистем, які можуть функціонувати як окрема юридична особа або як об'єднання юридичних осіб на договірних засадах без утворення нової юридичної структури. Основна мета таких хабів полягає у формуванні сприятливого середовища для підтримки та розвитку інноваційної діяльності шляхом налагодження ефективної взаємодії між державним сектором, науковими установами та бізнесом (рис. 2).

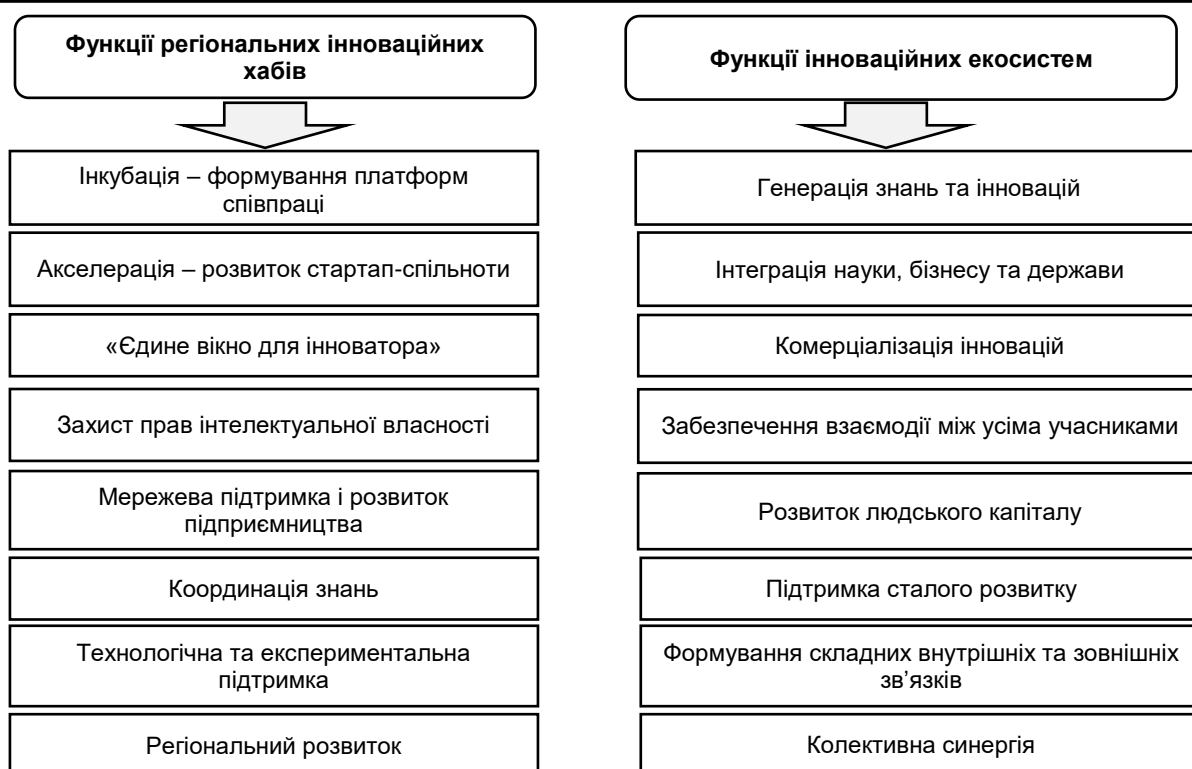

Рис. 2. Функції регіональних інноваційних хабів та інноваційних екосистем

Джерело: удосконалено авторами на основі [3; 11]

На регіональному рівні ключовим завданням є об'єднання основних учасників інноваційного процесу для підвищення ефективності їх діяльності та розкриття інноваційного потенціалу. Це дозволить інноваторам отримувати повний спектр необхідних послуг на будь-якому етапі інноваційного циклу в межах однієї структури [11].

На рис. 3 представлено три стратегічні сценарії розвитку науки та інновацій в Україні на період до 2030 року: песимістичний (інерційне збереження системи), реалістичний (стабілізація через міжнародну підтримку) та оптимістичний (інноваційний прорив).

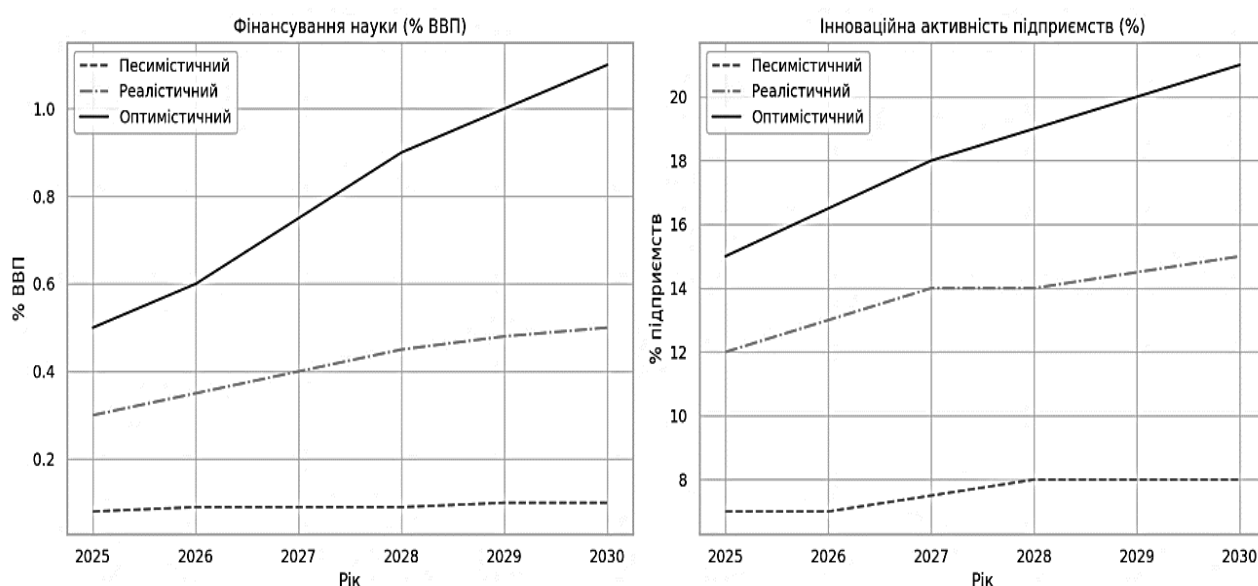

Рис. 3. Прогнозні сценарії розвитку науки та інновацій в Україні 2025-2030 рр.

Джерело: сформовано авторами

Як бачимо із рис. 3, розриви між оптимістичними і песимістичними прогнозами у 5-ти кратному вимірі. На нашу думку, необхідним є створення сприятливіших умов для підтримки інноваторів на всіх рівнях управління з метою впровадження системного підходу до розвитку інновацій – від етапу освіти

до комерціалізації і досягнення соціального ефекту. Це повинно реалізовуватися у рамках концепції Нового Європейського Баухаусу, з урахуванням принципу безперервності наукового прогресу та розвитку інноваційних екосистем.

Висновки з проведеного дослідження. Встановлено, що програма «Новий Європейський Баухаус» (NEB) позиціонується як інноваційний рух, що сприяє співпраці між муніципалітетами, містами, експертним середовищем, бізнесом та закладами вищої освіти для спільного формування інклюзивного та сталого способу життя як у Європі, так і за її межами. Інноваційні екосистеми (EIE) відіграють важливу роль у формуванні регіональних інноваційних центрів, орієнтуючись на стратегічні напрями регіональної спеціалізації та конкурентних переваг та сприятимуть розвитку соціальних інновацій і залученню громадян до процесів зеленого переходу.

Напрямки реалізації програми покликані подолати існуючі диспропорції у сфері досліджень та інновацій між регіонами та виступають необхідною умовою для формування по-справжньому інтегрованої та цілісної європейської дослідницько-інноваційної екосистеми. Ключовим чинником цього процесу є міжсекторальна співпраця між науково-дослідними установами та бізнесом, яка дозволяє зменшити наявні розриви між державами-членами ЄС.

Необхідністю є активізація об'єднання ключових стейкхолдерів задля стимулювання розвитку інновацій, інтелектуальної власності та креативного потенціалу. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки через 5-ти кратне зростання фінансування і відповідну активізацію бізнесу, функціонування інноваційних хабів, кластерів та екосистем. Відбудова України має реалізовуватися відповідно до національних цінностей і підходів Нового Європейського Баухаусу.

Література

1. Наука під час війни: виживання чи розвиток. *Світ*. 2023. URL: <https://svit.kpi.ua/2023/05/23/> (дата звернення: 20.04.2025)
2. Strategic Plan 2025-2027 for Horizon Europe: Research and Innovation for a greener, more digital and resilient future. European Commission, 2024. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1572 (дата звернення: 21.04.2025).
3. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Решетняк О. І. Проблеми вибору пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 50-58. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-50-58>.
4. Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Зінченко В. А., Криванич М. В. Виявлення основних проблем розвитку освіти та науки в Україні в умовах глобальної нестабільності. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 131-143. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-131-143>.
5. Шишкіна М. П., Пінчук О. П. Відкрита наука в умовах інтеграції освіти України до Європейського дослідницького простору. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. Том 5. № 1. С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5124>.
6. Сідлецький С., Шандар А. Вища освіта в Україні в умовах воєнного стану: виклики та пріоритети. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-151>.
7. Оршанський Л., Нишак І., Матвісів Я., Юрків М. Вища освіта України в умовах воєнного стану: виклики та шляхи подолання. *Молодь і ринок*. 2024. № 1(221). С. 29-35.
8. Майбутнє думки: як українську науку підтримують під час війни. *Рубрика*. 2023. URL: <https://rubryka.com/article/science-support-in-ukraine/> (дата звернення: 21.04.2025).
9. Волощук К. Б., Волощук В. Р. Концептуальні засади інноваційної екосистеми підприємницької діяльності та здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів (технологій) подвійного використання. *Підприємництво і торгівля*. 2023. Вип. 39. С. 46-57.
10. Волощук К. Б., Волощук В. Р. Розвиток екосистеми аграрного підприємництва в умовах війни та в контексті євроінтеграції. *Інноваційна економіка*. 2025. № 1[101]. С. 171-180.
11. Дорожня карта регіональних інноваційних хабів. *Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій*. URL: https://nipo.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/06/Dorozhnia_karta_rehionalnykh_khabiv-prez-web.pdf (дата звернення: 24.04.2025).
12. Наука в Україні: перспективи розвитку та окремі вектори змін. *Українська правда*. 18 травня 2024. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/nauka-v-ukrajini-perspektivi-rozvitku-ta-okremi-vektori-zmin-301588/> (дата звернення: 24.04.2025).
13. Новий Європейський Баухаус: відкриття програми з нарощування потенціалу для початку відбудови України. Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: <https://surli.cc/njgotq> (дата звернення: 24.04.2025).
14. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. URL: <https://nipo.gov.ua/> (дата звернення: 24.04.2025).

References

1. Svit (2023), "Science during war: survival or development", available at: <https://svit.kpi.ua/2023/05/23/> (access date April 20, 2025)
2. European Commission (2024), Strategic Plan 2025-2027 for Horizon Europe: Research and Innovation for a greener, more digital and resilient future, available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1572 (access date April 10, 2025).
3. Kyzym, M.O., Khaustova, V.Ye. and Reshetniak, O.I. (2020), "Problems of selecting priority areas of science and technology development in Ukraine", *Biznes Inform*, no. 7, pp. 50-58, DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-50-58>.
4. Khaustova, V.Ye., Reshetniak, O.I., Zinchenko, V.A. and Kryvanych, M.V. (2021), "Identification of main problems of education and science development in Ukraine in global instability", *Biznes Inform*, no. 11, pp. 131-143, DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-131-143>.
5. Shyshkina, M.P. and Pinchuk, O.P. (2023), "Open science in the context of Ukraine's integration into the European Research Area", *Visnyk Natsionalnoi Akademii pedohohichnykh nauk Ukrainy*, Volume 5, no. 1, pp. 1-7, DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5124>.
6. Sidletskyi, S. and Shandar, A. (2024), "Higher education in Ukraine under martial law: challenges and priorities", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 64, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-151>.
7. Orshanskyi, L., Nyshchak, I., Matvisiv, Ya. and Yurkiv, M. (2024), "Higher education in Ukraine under martial law: challenges and solutions", *Molod I rynok*, no. 1(221), pp. 29-35.
8. Rubryka (2023), "The future of thought: how Ukrainian science is being supported during the war", available at: <https://rubryka.com/article/science-support-in-ukraine/> (access date April 21, 2025).
9. Voloshchuk, K.B. and Voloshchuk, V.R. (2023), "Conceptual principles of innovation ecosystem of entrepreneurship and state control over dual-use goods (technologies)", *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, Iss. 39, pp. 46-57.
10. Voloshchuk, K.B. and Voloshchuk, V.R. (2025), "Development of the agricultural entrepreneurship ecosystem under war and European integration", *Innovatsiina ekonomika*, no. 1[101], pp. 171-180.
11. Ukrainian National Office of Intellectual Property and Innovations (2024), "Roadmap for regional innovation hubs", available at: https://nipo.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/06/Dorozhnia_karta_rehionalnykh_khabiv-prez-web.pdf (access date April 24, 2025).
12. Ukrainska Pravda (2024), "Science in Ukraine: prospects and separate directions of change", available at: <https://life.pravda.com.ua/columns/nauka-v-ukrajini-perspektivi-rozvitku-ta-okremi-vektori-zmin-301588/> (access date April 24, 2025).
13. Representation of the European Union in Ukraine (2023), New European Bauhaus: Opening of the Capacity Building Programme to Start the Reconstruction of Ukraine, available at: <https://surli.cc/njgotq> (access date April 24, 2025).
14. "Ukrainian National Office of Intellectual Property and Innovations", available at: <https://nipo.gov.ua/> (access date April 24, 2025).

Волощук Ю.О., Волощук В.Р.

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НОВОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО БАУХАУСУ: БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ

Мета. Систематизація змістових пріоритетів та визначення стратегічних орієнтирів відновлення України в контексті ідей Нового Європейського Баухаусу, як простору розвитку досконалої науки та інноваційних екосистем.

Методика дослідження. Методи індукції та дедукції використовувалися для збору, систематизації та обробки інформації виявлення тенденцій і причинно-наслідкових зв'язків у науковій сфері; методи аналізу та синтезу – при визначенні напрямів наукових досліджень в Україні та країнах ЄС. Абстрактно-логічний метод було застосовано для узагальнення інформації з різних джерел, формування цілісного бачення досліджуваної проблематики, а також для розробки теоретичних висновків та узагальнень. Для наочного представлення результатів дослідження використовувався графічний метод.

Результати дослідження. Розкрито стратегічні орієнтири відбудови України в контексті інтеграції до європейського простору досліджень та інновацій, зокрема через призму ідей Нового Європейського Баухаусу (New European Bauhaus). Обґрунтовано необхідність трансформації традиційних підходів до національного економічного розвитку на засадах інноваційності, міждисциплінарності та ціннісного переосмислення простору.

Увага зосереджена на створенні інноваційних екосистем, здатних забезпечити високий рівень кооперації між університетами, бізнесом, державними структурами та суспільством. Відзначено, що інституційне забезпечення інноваційної політики має базуватися на європейських принципах відкритості, доступності, естетики та екологічної сталості. Проаналізовано структуру програм «Горизонт Європа» та «Новий Європейський Баухаус» у розрізі міжкластерної співпраці, цифрової трансформації, зеленої економіки та посилення ролі культурного контексту в урбаністичному розвитку.

Виокремлено ключові напрями, за якими Україна може інтегруватися до спільного європейського дослідницького простору: розвиток регіональних інноваційних хабів, підтримка трансферу технологій, формування архітектури довіри між суб'єктами інноваційної діяльності, стимулювання міжсекторальної взаємодії.

Наукова новизна результатів дослідження. Набуло подальшого розвитку поглиблення наукових підходів щодо систематизації змістових пріоритетів та визначенні стратегічних орієнтирів відновлення України в контексті Нового Європейського Баухаусу як простору розвитку досконалої науки та інноваційних екосистем.

Практична значущість результатів дослідження. Оцінено три стратегічні сценарії розвитку науки та інновацій в Україні на період до 2030 року і визначено, що інноваційна відбудова України повинна ґрунтуватися на ідеології відкритої науки, принципах цільового партнерства, з урахуванням креативного підходу до формування освітнього, цифрового та фізичного простору, що може бути використано і при формуванні стратегічних планів розвитку наукових проєктів як на рівні окремих наукових закладів, університетів, так і при формуванні стратегій розвитку регіонів, підприємств та організацій, інноваційних кластерів при створенні інноваційних екосистем для стимулювання міжсекторальної взаємодії.

Ключові слова: стратегічні орієнтири, Новий Європейський Баухаус, наука, інновації, міжкластерний розвиток, інноваційні хаби, інноваційна екосистема.

Voloshchuk Yu.O., Voloshchuk V.R.

STRATEGIC GUIDELINES FOR THE RECONSTRUCTION OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE NEW EUROPEAN BAUGAUS: CONTINUITY OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND INNOVATION ECOSYSTEMS

Purpose. The aim of the article is to systematize the content priorities and determine the strategic guidelines for the restoration of Ukraine in the context of the ideas of the New European Bauhaus, as a space for the development of advanced science and innovative ecosystems.

Methodology of research. Induction and deduction methods were used to collect, systematize and process information, identify trends and cause-and-effect relationships in the scientific field. Analysis and synthesis methods were used to determine the directions of scientific research in Ukraine and the EU countries. The abstract and logical method was used to summarize information from various sources, form a holistic vision of the research issues, as well as to develop theoretical conclusions and generalizations. A graphical method was used to visually present the research results.

Findings. The article reveals the strategic guidelines for the reconstruction of Ukraine in the context of integration into the European space of research and innovation, in particular through the prism of the ideas of the New European Bauhaus. The need to transform traditional approaches to national economic development on the basis of innovation, interdisciplinary and value-based rethinking of space is substantiated.

Attention is focused on the creation of innovation ecosystems capable of ensuring a high level of cooperation between universities, business, state structures and society. It is noted that the institutional support of innovation policy should be based on the European principles of openness, accessibility, aesthetics and environmental sustainability. The structure of the Horizon Europe and New European Bauhaus programs is analysed in terms of intercluster cooperation, digital transformation, green economy and strengthening the role of the cultural context in urban development.

Key areas in which Ukraine can integrate into a common European research space are identified: the development of regional innovation hubs, support for technology transfer, the formation of architecture of trust between innovation entities, and the stimulation of intersectoral interaction.

Originality. Further development of scientific approaches to systematization of content priorities and definition of strategic guidelines for the restoration of Ukraine in the context of the New European Bauhaus as a space for the development of excellent science and innovation ecosystems has been achieved.

Practical value. Three strategic scenarios for the development of science and innovation in Ukraine for the period until 2030 were assessed and it was determined that the innovative reconstruction of Ukraine should be based on the ideology of open science, the principles of targeted partnership, taking into account a creative approach to the formation of educational, digital and physical space, which can be used in the formation of strategic plans for the development of scientific projects both at the level of individual scientific institutions, universities, and in the formation of development strategies for regions, enterprises and organizations, innovation clusters when creating innovation ecosystems to stimulate inter-sectoral interaction.

Key words: strategic guidelines, New European Bauhaus, science, innovation, intercluster development, innovation hubs, innovation ecosystem.

Дата надходження рукопису: 08.05.2025

Дата прийняття рукопису до друку: 06.06.2025

Дата публікації: 30.06.2025